

**Skjal 2 í løgtingsmáli nr. 93/2018
- Frágreiðing 2018**

Frágreiðing til Løgtingið um virki ráðsins

1. Inngangur

Vísandi til lóg um sendinevnd Føroya til Norðurlandaráðið § 3 lata føroysku limirnir í Norðurlandaráðnum, Pauli Trond Petersen og Jenis av Rana, hervið Løgtinginum árligu frágreiðingina um, hvat er farið fram í Norðurlandaráðnum í 2018.

2. Hvussu arbeiðir Norðurlandaráðið, og hvørjir møguleikar eru?

Norðurlenska samstarvið er skipað í tveir høvuðspartar, eins og vit kenna tað í politisku skipanunum í einstøku londunum: Valdir tinglimir øðrumegin, sum sita í Norðurlandaráðnum, ið er skipað sum eitt parlament við tingviðgerð, formansskapi, nevndum og atkvøðugreiðslum.

Og hinumegin er stjórnarsamstarvið í Norðurlenska Ráðharraráðnum, har stjórnirnar samstarva, og ráðharrarnir skulu útinna tað, ið verður samtykt.

Samstarvið við stjórnirnar og Norðurlenska Ráðharraráðið

Norðurlenska Ráðharraráðið er samstarv millum stjórnirnar í teimum 8 norðurlondunum. Forsætisráðharrarnir hava formliga evstu ábyrgd av samstarvinum, og teir velja hvør sær ein ráðharra í sínum stjórnnum, sum er norðurlenskur samstarvsráðharri. Hesir samskipa alt arbeiðið hjá Norðurlenska Ráðharraráðnum og leggja m.a. fíggarætlanina hjá Ráðharraráðnum, sum er uml. 1 mia. danskar krónur árliga.

Undir Norðurlenska Ráðharraráðnum er ein røð av nevndum, stovnum og verkætlanum, sum fáa játtan til at fremja norðurlenskt samstarv á ásettum økjum. Størsti parturin av játtanini fer til mentanar- og útbúgvingarmál – og til dømis er Norðurlandahúsið í Føroyum ein stovnur undir Norðurlenska Ráðharraráðnum. Men eisini samstarv í almannamálum, heilsumálum, vinnumálum, umhvørvismálum, løgmálum o.s.fr. er skipað við nevndum, stovnum og verkætlanum.

Á teimum ymsu økjunum er samstarvið skipað í serstøk ráðharraráð, so sum ráðharraráðið fyri mentamálaráðharrar, ráðharraráðið fyri vinnumálaráðharrar, ráðharraráðið fyri almannamálaráðharrar o.s.fr.

Norðurlandaráðið samstarvar við ráðharraráðini og fremur á tann hátt tey mál, ið samtykt verða.

Soleiðis arbeiða tinglimirnir

Norðurlandaráðið hevur ikki lóggávuvald mótvegis stjórnunum, men arbeiðir annars á sama hátt sum eitt parlament í einum landi:

- Norðurlandaráðið setir fram og viðger uppskot, ið verða samtykt sum sonevndar “rekommandasjónir”, sum stjórnirnar og Ráðharraráðið skulu útinna. Allir tinglimir

kunnu leggja uppskot fram, eins og ráðharraráðini kunnu leggja uppskot og atgerðarætlanir fram til viðgerðar.

- Uppskotini fáa nevndarviðgerð í ymsu faknevndunum, sum tinglimirnir eru skipaðir í. Ráðharrar og hoyringarpartar kunnu kallast inn á fund ella geva skrivlig hoyringarsvar. Uppskotini verða síðan viðgjørd eins og á einum tingfundi, har bæði tinglimirnir og ráðharrarnir umrøða tey. Síðan verður atkvøtt um uppskotini.
- Tinglimirnir í Norðurlandaráðnum kunnu seta ráðharrum bæði munnligar og skrivligar fyrispurningar – og kunnu spyrja einhvønn ráðharra í einum og hvørjum norðurlandi.
- Norðurlandaráðið viðger og ger tilmæli um fíggjarkarmarnar og fíggjarætlanirnar hjá Norðurlandska Ráðharraráðnum.
- Norðurlandaráðið viðger og ger tilmæli um altjóða bindandi norðurlenskar sáttmálar millum londini – t.d. um útbúgvingar-, arbeiðsmarknaðar-, heilsu-, sosial- og mentanarlig rættindi hjá norðurlenskum borgarum hvør hjá øðrum.

Høvuðssáttmálin, sum setir karmarnar um virkseimi Norðurlandaráðsins og Norðurlandska Ráðharraráðsins, kallast Helsingforssáttmálin. Hann varð fyrstu ferð undirskrivaður av stjórnunum í Íslandi, Noregi, Svøríki, Finnlandi og Danmark í Helsingfors 23. mars 1962.

Formansskapurin í bæði Norðurlandaráðnum og í Norðurlandska Ráðharraráðnum skiftir millum tey fimm sjálvstøðugu Norðurlondini.

Í 2018 hevði Norra formansskapin í Norðurlandaráðnum, meðan Svøríki hevði formansskapin í Norðurlandska Ráðharraráðnum.

Í 2019 hevur Svøríki formansskapin í Norðurlandaráðnum, meðan Ísland hevur formansskapin í Norðurlandska Ráðharraráðnum.

3. Bygnaðurin av Norðurlandaráðnum

Í Norðurlandaráðnum, ið varð stovnst í 1952, eru 87 vald tingfólk úr teimum 8 norðurlensku tingunum (Ísland, Grønland, Svøríki, Noreg, Føroyar, Finnland, Danmark og Áland).

Føroyar taka lut sbt. “lov nr. 185 af 28.04.1971 om nordisk samarbejde”, sum seinast broytt við “lov nr. 220 af 16.05.1984”, og løgtingslóg nr. 33 frá 26.06.1973 um sendinevnd Føroya til Norrøna ráðið, sum broytt við løgtingslóg nr. 42 frá 10.05.1984.

Løgtingið velur við hvørja tingsetubyrjan tveir limir og tveir varalimir í Norðurlandaráðið.

Føroyska sendinevndin

Á løgtingsfundi tann 3. august 2017 vórðu vald:

Pauli Trond Petersen (varamaður: Ruth Vang)
Jenis av Rana (varamaður: Bill Justinussen)

Á lögtingsfundi tann 1. august 2018 vórðu tey somu afturvald.

Nevndirnar undir Norðurlandaráðnum

Norðurlandaráðið er skipað soleiðis, at nevndirnar líkjast nevdunum, ið eru í teimum ymisku tingunum í Norðurlondum. Umframt formansskapin og fíggarætlanarbólkin, eru nevndirnar fimm í tali:

Formansskapurin – Presidiet
Mentanar- og útbúgvingarnevndin - Kundskab og Kultur i Norden
Trivnaðarnevndin - Velfærd i Norden
Umhvørvis- og náttúruilfeingisnevndin - et Holdbart Norden
Vinnunevndin - Vækst og Udvikling i Norden

Harumframt verða valdar ein “Kontrollkomité” og ein “Valkomité”.

Føroyar eru umboðaðar í:

- *Trivnaðarnevndini*, har Jenis av Rana hevur sæti
- *Umhvørvis- og náttúruilfeingisnevndini*, har Pauli Trond Petersen hevur sæti
- *Grøshindergruppen*, har Pauli Trond Petersen hevði sæti
- *Nordisk Kulturfond*, har Pauli Trond Petersen hevði sæti

Floksbólkar

Limir Norðurlandráðsins skipa seg í floksbólkar tvørtur um landamørkini. Ein floksbólkur skal hava minst fýra limir og skal hava umboð úr í minsta lagi tveimum londum.

Í løtuni hava tinglimirnir í Norðurlandaráðnum skipað seg í fimm floksbólkar: Miðbólkurin, Javnaðarbólkurin, Konservativi bólkurin, Vinstragrøni bólkurin, Nordisk frihed og Uttanflokka.

Nevndarsessir og aðrir sessir saman við uppskotum verða viðgjørd í floksbólkunum, áðrenn tey koma fyri í nevdunum og ráðnum.

4. Fundarvirksemið hjá Norðurlandaráðnum

Norðurlandaráðið hevur sín ársfund (sessión) á hvørjum ári í oktober-november. Fundurin er skipaður sum ein tingseta, har alt ráðið og flestu ráðharrar í Norðurlondum eru saman á fundi og í 4 dagar viðgera uppskot, ætlanir, frágreiðingar og fíggarætlanina hjá Ráðharraráðnum. Á ársfundinum er aðalorðaskifti um norðurlandskt samstarv, atkvøtt verður um uppskot og ætlanir – og munnligir fyrispurningar verða settir ráðharrum og svaraðir. Bert parlamentarikararnir í Norðurlandaráðnum hava atkvøðurætt.

Ársfundirnir verða hildnir upp á skift í parlamentunum hjá teimum fimm sjálvstøðugu Norðurlondunum (tó er íslenska Alþingi ov lítið til ársfundin, og tískil verður í Íslandi fundast í øðrum hølum). Meðan ársfundurin er, eru eisini nevndarfundir í teimum ymsu nevdunum,

umframt at ráðharraráðini á ymsu økjunum hava fundir (forsætisráðharrar, uttanríkisráðharrar, fíggjarmálaráðharrar, umhvørvismálaráðharrar, javnstøðuráðharrar o.s.fr.).

Afturat ársfundinum hevur Norðurlandaráðið fast hesar fundir árliga, ið verða hildnir á ymsum plássum í Norðurlondum:

- Januárfundir
- Temafundir (temasessiún) um ávíst evni
- Summarfundir
- Septemberfundir

Hartil hava nevndirnar undir Norðurlandaráðnum ein egnan fund árliga.

Formansskapurin hevur 8-10 fundir um árið, eins og Fíggjarætlanarbólkurin hevur fleiri fundir árliga eftir tørvi.

Yvirlit yvir fundir í Norðurlandaráðnum í 2018, har føroysku limirnir hava luttikið

Ráðs- og nevndarfundir 23. – 24. januar í Stockholm
Pauli Trond Petersen og Jenis av Rana luttóku.

Temasessiún og ráðs- og nevndarfundir 8. – 10. apríl á Akureyri
Pauli Trond Petersen og Jenis av Rana luttóku.

Ráðs- og nevndarfundir 19. – 20. september í Nuuk
Pauli Trond Petersen og Jenis av Rana luttóku.

70. ársfundur Norðurlandaráðsins 30. oktober – 1. november í Oslo
Pauli Trond Petersen og Jens av Rana luttóku.